

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused
Taktika õppetool

HIMOT-MÄRT ILUS
4. põhikursus

PIIRIVALVE KUTSEALANE EELKOOLITUS GÜMNAASIUMIDES

Lõputöö

Juhendaja
Kapten Maiko Martsik

Tartu 2003

REFERAAT

Töö autor: Himot-Märt Ilus

Töö pealkiri: Piirivalve kutsealane eelkoolitus gümnaasiumides

Juhendaja: kapten Maiko Martsik, pedagoogikamagister

Töö tüüp: lõputöö

Lehekülgede arv: 60

Kasutatud kirjanduse ja allikmaterjalide arv: 27

Tabelite arv: 8

Jooniste arv: 6

Lisade arv: 7

Töö kirjutamise keel: eesti keel

Märksõnad: kutsekoolitus, kutsealane eelkoolitus, õpilased, Abja Gümnaasium, Muraste Piirivalvekool.

Teema valiku põhjendus: käesolevaks ajaks on hakanud välja kujunema Eesti piirivalveametnike koolitussüsteem, kuid selle süsteemi väljatöötamisel on seni vähe käsitletud piirivalve kutsealase eelkoolituse praktilisi lahendusi. Sellest tingituna ei ole piirivalve kutsealane eelkoolitus Eesti piirivalves veel üheselt mõistetav.

Uurimise objektiks on piirivalve kutsealase eelkoolituse põhimõtted ja õppekava, uurimise aineks on aga nende vastavus kaasaja nõuetele.

Uurimistöö eesmärk: (Abja Gümnaasiumi) piirivalve kutsealase eelkoolituse viimine kaasaja nõuetele vastavatele alustele.

Annotatsioon: Rahulolematus piirivalve kutsealase eelkoolitusega Eestis on tingitud vastuolust kutsealasele eelkoolitusele esitatavate järjest kasvavate nõuete ning neid kajastavate ja vastavat koolitust tagavate normdokumentide puudumise vahel.

Ülaltoodud vastuolust tuleneb käesoleva diplomitöö probleem: missugused põhimõtted ja õppekava kindlustavad kaasaja nõuetele vastava piirivalve kutsealase eelkoolituse Eesti tingimustes?

Hetkel teostab piirivalve kutsealast eelkoolitust Abja Gümnaasium. Eeltoodust tingituna ei ole sealne õpe täitnud oma eesmärki. Peale lõpetamist väljastatav tunnistus ei loo eeldusi ega soodustusi õppima asumiseks ja piirivalvealase kutsekeskhariduse omandamiseks Muraste Piirivalvekoolis.

Käesolev töö püüab välja tuua praktilisi lahendusi piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamiseks, ning selle viimiseks vastavusse kutseõppeasutuse seadusega ja teiste kutsealast eelkoolitust reguleerivate normdokumentidega.

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
1. PIIRIVALVE KUTSEALASE EELKOOLITUSE KORRALDAMISE	
TEOREETILISED LÄHTEKOHAD.....	8
1.1 Kutsealase eelkoolituse korraldamise põhimõtted.....	8
1.2 Ülevaade piirivalve kutsealasest eelkoolitusest	
Eestis.....	11
2. ANKEETKÜSITLUS, INTERVJUUD JA NENDE ANALÜÜS.....	16
2.1 Abja Gümnaasiumi abiturientide ankeetküsitluse analüüs	
ja tulemuste töötlemine.....	16
2.2 Intervjuude eesmärgid, korraldus ja analüüs.....	22
3. ÕPPEKAVAD, AINEKAVAD, TUNNIJAOTUSPLAANID	
JA NENDE VASTANDANALÜÜS.....	25
3.1 Abja Gümnaasiumi õppekava.....	25
3.2 Piirivalveõpe Abja Gümnaasiumis.....	26
KOKKUVÕTE.....	35
VÕÕRKEELNE KOKKUVÕTE.....	37
KASUTATUD KIRJANDUS.....	38
LISAD.....	40
Lisa 1. Gümnaasiumite riigikaitseõppe valikkursuse tunnijaotusplaan.....	40
Lisa 2. Muraste Piirivalvekooli piirivalveametniku kutsekeskhariduse õppekava	
õppeainete loetelu ja maht.....	43
Lisa 3. Laskeasjanduse õppetundide jaotuskavad 10.- 11.- ja 12. klassile.....	46
Lisa 4. Piiriteenistuse õpetundide jaotuskava 10.-, 11.- ja	
12.klassile.....	50

Lisa 5. Isamaalise õpetuse õppetundide jaotuskava 10.-, 11.- ja 12. klassile.....	52
Lisa 6. Lahinguõppe tundide tunnijaotusplaanid 10.-, 11.- ja 12. klassile.....	54
Lisa 7. Ankeetküsitlus.....	59

SISSEJUHATUS

Käesolevaks ajaks on hakanud välja kujunema Eesti piirivalveametnike koolitussüsteem, kuid selle süsteemi väljatöötamisel on seni vähe käsitletud piirivalve kutsealase eelkoolituse praktilisi lahendusi. Sellest tingituna ei ole piirivalve kutsealane eelkoolitus Eesti piirivalves veel üheselt mõistetav.

Ka Eesti piirivalve koolituse planeerimise töögrupi poolt väljatöötatud „Piirivalve koolitussüsteemi arenduskavas aastatel 2002-2008“ on ühe tegevussuunana käsitletud piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamist gümnaasiumides, kuid tänaseni puudub konkreetne tegevuskava ja normdokumendid selle rakendamiseks, mis vastaksid nüüdisaegsetele kutsehariduse printsiipidele ja kutsehariduse seadusandlusele [6: 4 – 5].

Hetkel teostab piirivalve kutsealast eelkoolitust Abja Gümnaasium. Eeltoodust tingituna ei ole sealne õpe täitnud oma eesmärki. Peale lõpetamist väljastatav tunnistus ei loo eeldusi ega soodustusi õppima asumiseks ja piirivalvealase kutsekeskhariduse omandamiseks Muraste Piirivalvekoolis.

Valitud teema käsitleb piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamise praktilisi lahendusi, seda eelkõige käesoleval ajal piirivalveõpet korraldava Abja Gümnaasiumi näite varal. Uurimuses püütakse välja selgitada piirivalve kutsealase eelkoolituse vajadus ning leida lahendusi piirivalvealase õppe efektiivsemaks muutmiseks Abja Gümnaasiumis lähitulevikus.

Rahulolematus piirivalve kutsealase eelkoolitusega Eestis on tingitud vastuolust kutsealasele eelkoolitusele esitatavate järjest kasvavate nõuete ning neid kajastavate ja vastavat koolitust tagavate normdokumentide puudumise vahel.

Ülaltoodud vastuolust tuleneb käesoleva diplomitöö probleem: missugused põhimõtted ja õppekava kindlustavad kaasaja nõuetele vastava piirivalve kutsealase eelkoolituse Eesti tingimustes?

Töö eesmärgiks on (Abja Gümnaasiumi) piirivalve kutsealase eelkoolituse viimine kaasaja nõuetele vastavatele alustele.

Eesmärgi saavutamiseks kuuluvad lahendamisele järgmised tööülesanded:

- a) uurida ja analüüsida teemakohast kirjandust;
- b) analüüsida ja üldistada senist kogemust piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamisel;
- c) viia läbi hetkel kasutuses olevate gümnaasiumite, piirivalveametnike ja riigikaitseõpetuse õppe- ja ainekavade vastandusanalüüs;
- d) viia läbi ankeetküsitlus Abja Gümnaasiumi piirivalve klasside õpilaste hulgas eesmärgiga välja selgitada nende suhtumine koolitamise põhimõttesse;
- e) töötada välja uus, ühtne ja paindlik õppekava piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamiseks;
- f) viia läbi intervjuud Abja Gümnaasiumi vilistlaste hulgas eesmärgiga välja selgitada nende suhtumine Abja Gümnaasiumis omandatud piirivalve õppe kohta;
- g) anda põhjendatud soovitusel piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamiseks Eesti üldhariduskoolides.

Diplomitöö uurimise objektiks on piirivalve kutsealase eelkoolituse põhimõtted ja õppekava, uurimise aineks on aga nende vastavus kaasaja nõuetele.

Ees seisva probleemi lahendamiseks on püstitatud järgmine tööhüpotees: piirivalve kutsealast eelkoolitust gümnaasiumites saab korraldada siis, kui selle aluseks võtta:

- a) kutsehariduse kaasaegsed põhimõtted;
- b) usaldusväärsed uurimustulemused;
- c) senine kutsealase eelkoolituse korraldamise kogemus Abja Gümnaasiumis.

Hüpotees põhjendatakse, kui töös esitatud põhimõtted ja õppekava sisu leiavad kinnitust uurimustulemuste põhjal.

Lõputöös on kasutatud järgnevaid uurimismeetodeid:

- a) kirjandusallikate analüüs;
- b) kogemuste üldistamine;
- c) õppekavade vastandusanalüüs
- d) ankeetküsitlus;
- e) intervjuu.

1. PIIRIVALVE KUTSEALASE EELKOOLITUSE KORRALDAMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1 Kutsealase eelkoolituse korraldamise põhimõtted

Järjest rohkem hakatakse tähelepanu pöörama kutseharidusele, sest üha kiirenevas ühiskonnaarengus vajatakse rohkem kvaliteetset tööjõudu. Eestis on kutsehariduse arendamise protsess kiirenenud tänu Eesti peatse astumisega Euroopa liitu.

Kutsehariduse arendamiseks on loodud Sihtasutus Eest Kutseharidus Reform. Viimane esitab oma arengukontseptsioonis strateegilised eesmärgid ning üks peamisi eesmärke on kvaliteetse tööjõu tootmine [2].

Kutseharidus hõlmab kõikides vormides toimuvat kutse-, eri- ja ametialast õpet nii formaalharidussüsteemis kui ka väljaspool seda: kutsekeskhariduse, üldkeskharidusel põhineva kutseõppe ja kutsekõrghariduse tasanditel.

Kutsehariduse sisu ja süsteemi uuendamine on muutavas ühiskonnas paratamatu. See on meie majandusarengu olulisi mõjureid. Kutsehariduse areng on tihedasti seotud kogu haridussüsteemis toimuvate protsessidega, kuid omab sealjuures rea erijooni [1].

Kutsehariduse ümberkorraldamisel lähtutakse eeldusest, et riiklikul tasandil tuleb määratleda vaid kutsehariduse üldised eesmärgid ja põhiprintsiibid, arengut kindlustavad majanduslikud ja juriidilised hoovad ning hariduskorraldus. Määratletu on aluseks koolitajate, tööandjate ja -võtjate koostööle õppekavade väljatöötamisel, koolituse korraldamisel ning õppeasutuste arendamisel [1].

Kuna astumisel Euroopa Liitu muutub Eesti idapiir liidu välispiiriks, siis kindlasti muutuvad nõuded Eesti piirivalveametnikele.

Antud hetkeks on Eesti piirivalveametnike koolitust korraldav piirivalvekool oma juriidilist ja hariduslikku staatust muutnud ning on alates 2002. aasta sügisest kutseõppeasutus. Enne nimetatud muutust oli piirivalvekool piirivalve töölase koolituse kursuseid korraldav keskus. Piirivalvealast kutseharidust ei olnud kuni selle ajani võimalik omandada. Selle asemel oli

võimalik omandada tööalane esmaõpe. Muraste Piirivalvekooli asutamismäärus ja põhimäärus [27] ning Haridus- ja Teadusministeeriumis registreeritud õppekava loovad aga võimaluse omandada nimetatud õppeasutuses piirivalveametniku kutseharidust.

Eesti Piirivalve koolituse muutmise põhiseisukohaks on Piirivalvekooli kujundamine kutseõppekeskuseks, integreerides praeguse kutsealase eelkoolituse Abja Gümnaasiumis, kutseõppe Piirivalvekoolis, sõjalise väljaõppe Narva-Jõesuu Piirivalve Õppekeskuses ja koerajuhtide ning piirivalvekoerte koolituse Neeme Piirivalvekoerte koolis, eesmärgiga muuta efektiivsemaks olemasolev koolitus [6: 2].

Piirivalve koolitussüsteemi arenduskava aastatel 2002 – 2008 toob välja järgmise lähtekoha [6: 2] - kaaluda olemasolevate õppeasutuste juhtimise ümberkorraldamist ja finantseerimist. Ka sellest lähtuvalt on püstitatud eesmärk uuendada koolitussüsteemi.

Et muuta oma kaaderkoosseis kvalifitseeritumaks, tuleb alustada juba varajase koolitusega, mis väljendubki piirivalve kutsealases eelkoolituses.

Piirivalve koolituse arendamise töögrupp on välja toonud tegevussuuna 8, mis sisaldab ühe meetmena ka järgmist: „Gümnaasiumite õpilastes huvi tõstmine piirivalveteenistuse vastu. 30 – 50% kutsealase eelkoolituse läbinutest asub teenistusse piirivalves või teistes riigi- ja sisekaitselistes struktuurides. Tähtaeg: pidev“ [6: 7].

Piirivalve peab oluliseks tõhustada oma värbamisesüsteemi. Tuleb tõsta huvi gümnaasiumide õpilastes piirivalveteenistuse vastu, jätkata piirivalve kutsealase eelkoolituse korraldamist [6: 7].

Piirivalve koolituse arendamise töögrupp on küll esitanud vastava tegevussuuna: „Tegevussuund 8. Piirivalve kutsealane eelkoolitus gümnaasiumides. Jätkub piirivalve kutsealase eelkoolituse ja kaitsevälise algõpetuse laagrite korraldamine“ [6: 7]. Sellegi poolest puudub praegusel hetkel Abja Gümnaasiumis toimuval piirivalve algkoolitusel väljund kutseõppeks. Sellele on pandud alus, kuid seda pole edasi arendatud ja viidud tasemele, et see vastaks kutseõppeasutuste seadusele ja piirivalve vajadustele.

Kui gümnaasium (edaspidi kool) otsustab alustada piirivalve kutsealast eelkoolitust, siis tuleb selle korraldamisel lähtuda kutseõppeasutuse seaduses sätestatust.

Kool võimaldab põhi- ja üldkeskhariduse riikliku õppekavaga ettenähtud valikainete raames ja kutsealase eelkoolituse õppekava järgi kutsealast eelkoolitust põhiharidust või üldkeskharidust omandavatele õpilastele. Kutsealase eelkoolituse läbimise kohta väljastab kool õpilasele tõendi, mille alusel tehakse kanne õpilase põhikooli või gümnaasiumi lõputunnistusele see on sätestatud kutseõppeasutuse seaduse § 14¹, lg 1-s [3].

Samuti on otstarbekas luua võimalus neile, kellel on mingil põhjusel jäänud gümnaasium lõpetamata ning sellest tingituna ei võeta tegevteenistusse piirivalvesse, omandada keskharidus ja lõpetada piirivalve kutsealane eelkoolitus kaugõppe vormil ja seejärel alustada tööd piirivalves. Nii võimaldab kool kutsealase eelkoolituse õppekava järgi kutsealast eelkoolitust ka nendele põhiharidust omandavatele õpilastele, kes on koolikohustuse eest väljas ja omandavad põhiharidust õhtuses või kaugõppe vormis põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega (RT I 1993, 63, 892; 1999, 42, 497; 79, 730; 2000, 33, 195; 54, 349; 71, õiend; 95, 611; 2001, 50, 288) sätestatud alustel ja korras [22].

Kui on läbitud piirivalve kutsealane eelkoolitus siis tuleb koolil väljastada tõend, mis näitab, et õpilane on täitnud kutsealase eelkoolituse õppekava, selle sätestab kutseõppeasutuse seadus §14¹, lg 2 [3].

Eelnevalt väljatoodud kutseõppeasutuse seaduse paragrahvi 14 lõigetes nimetatud kutsealase eelkoolituse korraldamiseks sõlmitakse leping kooli ja selle põhikooli või gümnaasiumi vahel, kus õpilane omandab põhi- või üldkeskharidust. Leping kooskõlastatakse kooli asukohajärgse maavanemaga ning selle kohustuslikud tingimused on [3]:

- 1) andmed koolide kohta;
- 2) kutsealase eelkoolituse maht;
- 3) koolituskohtade arv;
- 4) koolituskoha maksumus;
- 5) kutsealase eelkoolituse eest tasumise kord;

6) poolte õigused ja kohustused;

7) poolte vastutus.

Õppekeel koolis ei pea olema Eesti keel, sest kutseõppeasutuse seadusest §18 lähtuvalt on lubatud ka haridus- ja teadusministri otsusel kasutada teisi keeli [3], kuid asudes teenistusse piirivalvesse peab eesti keele oskus olema kõrgtasemel [25].

1.2 Ülevaade piirivalve kutsealasest eelkoolitusest Eestis

Piirivalve kutsealane eelkoolitus sai alguse tänu eeskujudele teistest riikidest ning huvist selle rakendamiseks Eesti haridussüsteemis. Esimesena alustas ning hetkel veel ainsana viib piirivalve kutsealast eelkoolitust läbi Abja Gümnaasium, kus toodi piirivalve algõppe (kutsealase eelkoolituse) alustamise ajendina välja järgmist: „noortel kujunevad püsivad kutsehuvid välja sageli varases lapsepõlves. Nende huvide õigeaegne arvestamine ja arendamine võimaldab kasvatada võimekaid, oma tööd hästi tundvaid spetsialiste. Nii on see ka sooviga omandada kaitseväelase, korrakaitsja, piirivalvuri või mereväelase elukutse. Sellega on arvestatud kaitseväelaste kaadri ettevalmistamisel ja kasvatamisel paljudes riikides aastasadu ja tänapäeval on kõikjal õppeasutusi, kuhu astuvad militaarsete huvidega noored, et omandada sõjaväelase elukutseks vajalikke teadmisi, kasvatada endas korraharjumust, kehalist vastupidavust ja isamaa-armastust“ [17].

Selliste õppeasutuste (õppesüsteemide) näideteks on ja olid paažide ja jungade korpused Venemaal, „šuvorovlaste“ ja „nahhimovlaste“ koolid Nõukogude Liidus. Taolist noorte sõjaväelaseks ettevalmistamist on teostanud sajandite vältel Saksamaal, Türgis, Prantsusmaal, Inglismaal, Jaapanis ja mujal. Need koolid ja kasvatusvormid on kõikjal ennast õigustanud ja andnud võimekaid, hästi ettevalmistatud ja veendunud isamaa kaitsjaid [17].

Abja Gümnaasiumis õpetatakse alates 1995. aastast piirivalvealaste õppeainete algkursust. Praeguseks on lõpetanud kuus lendu. Õpetamise teostamiseks on sõlmitud koostööleping Piirivalveametiga.

Abja gümnaasiumis alustati piirivalvealase õppe korraldamisega lisaks eelpool esitatud seisukoha veel ka järgmistel põhjustel [17]:

1. Küllalt paljudel noortel on põhikooli lõpetamisel huvi omandada kaitseväelase, piirivalvuri, politseiniku elukutse. Seda huvi on tarvis arendada, sest see on vajalik ka riigile.
2. Lõuna – Eestis on noortel pärast gümnaasiumi või ametikooli lõpetamist raske saada töökohta. Piirivalvealase algettevalmistuse saamisel on praegu ja tulevikus võimalik edukamalt konkureerida töajuturul.
3. Põhikooli lõpetajatel on tahet isamaa teenimiseks. Abja Gümnaasiumi õppekava võimaldab seda soovi arendada.
4. Maa- ja väikelinna tingimustes õppimine ja kasvatus on noortele turvalisem ning efektiivsem.
5. Kohalikel lastevanematel on majanduslikult odavam anda lastele haridus oma kodu lähedal ja maal kui suuremas linnas.

Regionaalse arengu seisukohalt on sellise hariduse andmine kasulik võimaldades töökohti, koha tuntut ja hariduse tasemel püsimist [17].

Abja Gümnaasium on piirivalve algõppe korraldamiseks küllalt soodsa asukohaga. Just tema paiknemine lõuna piiri lähedal, kus asuvad Abja ja Mõisaküla kordon, võimaldab koolis kasutada kogemustega õpetajaskonda: ohvitsere ja allohvitsere.

Abja Gümnaasium omab piisavalt suurt territooriumi ning rohkesti õpperuume: erinevad klassid, spordikompleks, remondijärgus lasketiir samuti ka elamiseks ühiselamut. Kool asub Valga – Uulu maantee ääres, see tagab juurdepääsu kõikjalt. Abja Vallavalitsuse ja Viljandi maavalitsuse haridusosakonna suhtumine teostatavasse õppevormi on toetav.

Kuna koolil on olemas ka veel põhiklass, siis see võimaldab anda paralleelklassides piisavalt heatasemelist õpetust üldõppeainetes, mille teostamiseks on olemas kogemustega õpetajate kaader [17].

Abja Gümnaasiumis läbiviidava piirivalvealase kutsealase eelkoolituse õppetöö eesmärgid on järgmised [17]:

- a) arendada isamaa-armastust ja huvi isamaa kaitsmiseks;
- b) arendada huvi riigikaitse ja kaitseväeteenistuse vastu piirivalvuri ameti omandamiseks;
- c) võimaldada õpinguid jätkata ka politseis ja kaitseväes;
- d) kaitseväealased algteadmised võimaldavad kiiremini edasi jõuda ka ajateenistuses ja teostada karjääri;
- e) anda algteadmisi kaitseväest ja piirivalvest;
- f) aidata kaasa gümnaasiumilõpetaja paremale konkurentsivõimele tööturul;

Eriala õppeainete õpetajateks on kaitseväelase väljaõppe saanud tegevteenistuses olevad piirivalveohvitserid ja reservohvitserid. 10. ja 11. klassile viiakse läbi õppeaasta lõpul praktikalaager: 10. klassil toimub see Narva-Jõesuu Piirivalve Õppekeskuses ja on ühenädalane ning 12 tundi päevas - kokku 70 tundi. 11. klassile viiakse praktikalaager läbi Abja kordonis, mis on kahepäevane ning 12 tundi päevas - kokku 14 tundi. Laagrites tutvutakse lähemalt reaalse sõjaväeeluga ja rakendatakse teoreetilisi teadmisi enesekaitstes, taktikas, laskeasjanduses, rivialases ettevalmistuses, piiriteenistuses ja kehalises kasvatuses. Piirivalveameti töötajate abi kasutatakse 241 tunni ulatuses teoreetilise õpetamise osas ja 84 tunni ulatuses praktikate läbiviimise osas [18].

10. ja 11. klassile toimub õppeaasta lõpul hindeline arvestus. 12. klassile toimub lõplik hindeline arvestus. Jooksev õpilaste teadmiste hindamine toimub samu nõudeid arvestades kui muudes õppeainetes [18].

Koos gümnaasiumi lõputunnistusega saavad õpilased tunnistuse kaitsevälise ja piirivalvealase algettevalmistuse omandamise kohta Piirivalveameti poolt, mida vastavalt piirivalveameti taotlusel aktsepteerivad kaitseväe õppeasutused ja allüksused, kuhu noored õppima, teenima või tööle lähevad [18].

Abja gümnaasiumi piirivalvealase algkursuse õpetamise kontseptsioonis on väljatoodud veel ka Piirivalveameti-poolne abi, mis sisaldab järgmisi punkte [18]:

1. Koostab õppekavad ja teeb muudatusi;
2. Varustab kooli olemasoleva õppekirjandusega, õppevahendite ja metoodilise materjaliga;
3. Võimaldab piirivalvealaseid õppeaineid õpetavatel õpetajatel osaleda täiendõppel;
4. Reklaamib ja propageerib Abja Gümnaasiumis teostatavat õpet;
5. Premeerib edukamaid õpilasi;
6. Abistab kooli õppetöö inventariga;
7. Abistab õpilasi sõidukulude kompenseerimisel ja toidurahade tasumisel;
8. Taotleb koos haridus- ja siseministeeriumiga Abja Gümnaasiumi piirivalveklasside võtmist riigikoolide koosseisu;
9. Võrdleb Abja Gümnaasiumis rakendatavat õppekava kaitseväge õppeasutuste õppekavadega ja teeb ettepaneku kooli lõpetanud õpilaste kaitseväge ajateenistusse lähetamiseks ja kaitseväge õppeasutustesse õppima asumisel nende viimiseks sellele kursusele või õppeetapile, millele nende õpetatuse tase vastab.

Kahjuks paistab suurem osa nendest punktidest lihtsalt loosungitena, kuna puuduvad andmed, et Piirivalveamet on eelnevaid punkte täitnud. Eelnevalt väljatoodud punktidest järeldeb, et Abja Gümnaasium teeb koostööd Piirivalveametiga, mitte Muraste Piirivalvekooliga, mida näeb ette kutseõppeasutuse seadus §14, lg 3. Muraste Piirivalvekool on kutseõppeasutus ja see oleks ka vastavuses kutseõppeasutuste seadusega [3].

Eesti liitub 2004. aasta mais EL-iga ja sellega seonduvalt tuleb täita Schengeni leppes sätestatud. Üheks nõudeks on alalise piiri kontrolli kaotamine liikmesriikide sisepiiridel [23]. Sisuliselt lõppeb lähiaastatel piiri valvamine Eesti-Läti piiril ära. Jäävad väikesed ja väga hajutatud kordonid, rohkem eesmärgiga piiri hooldada, kui seda valvata. Seega on

piirivalvealase eelkoolituse korraldamine Abja Gümnaasiumis suuresti küsitav, sest peamiselt kohalikku päritolu noored ei saa kodukoha lähedale töökohti. Võimalik, et Abja Gümnaasiumi lähedal asuvad Abja kordon ja Mõisaküla kordon lõpetavad oma tegevuse. Sellest tingituna ollakse piirivalveametis seisukohal, et kutsealane eelkoolitus Abjas ei ole otstarbekas. Pigem otsitakse partnereid idapiiri läheduses olevatest gümnaasiumites. Erandiks saab tõenäoliselt Orissaare gümnaasium, kuid nende pluss on nende endi suur huvi asja arendamise vastu ja kutsealase eelkoolituse varasem kogemus.

2. ANKEETKÜSITLUSED, INTERVJUUD JA NENDE ANALÜÜS

2.1 Abja Gümnaasiumi abiturientide ankeetküsitluste analüüs ja tulemuste töötlemine

Käesoleval õppeaastal viidi antud uurimistöö raames läbi Abja Gümnaasiumis ankeetküsitlus (vt. lisa 7). Selle eesmärk oli saada teada:

1. mida arvavad Abja Gümnaasiumi piirivalve erialal õppivad õpilased toimuvast erialaõppest;
2. mida arvavad õpilased sellest, kui Abja Gümnaasium teeks koostööd Muraste Piirivalvekooliga;
3. õpilaste hinnang sellele, mida nad piirivalve organisatsioonist teavad;
4. mida teavad õpilased sellest, mis ootab neid ees, kui nad lõpetavad kooli.

Ankeetküsitlus viidi läbi kahes osas, esiteks 10-nda ja 11-nda klassi õpilastele (esimene grupp) ja teiseks 12-nda klassi õpilastele (teine grupp). Seda põhjusel, et abiturientid õpivad koolis kolmandat aastat ning nende piirivalvealase õppe maht on olnud suurem kui 11. ja 10. klassi klasside õpilaste õppe maht.

Ankeetküsitlus koosnes seitsmest küsimusest. Igal küsimusel olid vastuse variandid. Küsimustiku lõpus asus märkuste lahter, kuhu sai kirjutada veel arvamusi piirivalvealasest õppest. Tulemused töödeldi nii, et liideti igale vastuse variandile antud vastused kokku ja arvutati välja protsent, kusjuures lähtuti sellest, et kõigi küsimuste vastusevariandid andsid kokku sada protsenti. Välja on toodud iga küsimuse kohta eraldi analüüs, kus võrreldi kahe erineva vastajate gruppi vastuseid, mis kajastuvad tabelites.

T a b e l 1

Õppima asumise eesmärk

(protsenti)

	Asuda pärast lõpetamist tööle piirivalvesse	Asuda pärast lõpetamist tööle mõnda muusse riigikaitseorganisatsiooni	Lihtsalt huvi pärast	Kuna mujale polnud võimalust õppima asuda	Eesmärgiga lõpetada gümnaasium
10,11. klass	0	71	29	0	0
12. klass	0	50	20	10	10

Allikas: Ankeetküsitlus

Vastuste põhjal saab teha järelduse, et 12. klassi õpilaste seisukohad erinesid oluliselt 10. ja 11. klassi õpilaste seisukohtadest. Kurb oli tõdeda, et pärast gümnaasiumi lõpetamist ei soovinud keegi minna tööle piirivalvesse. Küll aga 50% 2. grupi vastanutest ja 75% esimese grupi vastanutest soovis asuda tööle mõnda muusse riigikaitseorganisatsiooni (vt. tabel 1).

T a b e l 2

Teadmised Eesti Piirivalvest

(protsenti)

	Ei tea üldse	Olen kuulnud	Tean natuke	Tean piisavalt	Tean väga hästi
10. ja 11. klass	0	1	32	60	7
12. klass	10	0	30	50	10

Allikas: Ankeetküsitlus

Antud vastustest selgub, et teadmised Eesti Piirivalvest esimese (10. ja 11. klassi) ja teise grupi (12. kl) vahel on väikese erinevusega. (vt. tabel 2).

Tabel 3

Rahulolu õppekorraldusega

(protsenti)

	Üldse ei ole rahul	Enam-vähem	On piisav õppekorraldus	on hea õppekorraldus	On väga hea õppekorraldus
10. ja 11. klass	5	10	46	35	4
12. klass	10	40	20	30	0

Allikas: Ankeetküsitlus

Õppekorraldus õpilaste arvates on üldiselt rahuldav, 12. klassi õpilased arvavad enam, et õppekorraldus Abja Gümnaasiumis võiks parem olla (vt. tabel 3).

Tabel 4

Arvamus riigikaitseliste ja erialaliste ainete mahu kohta

(protsenti)

	Sõjalisi (relvaõpe, määrustikud jne.)	Erialaseid
10. ja 11. klass	90	10
12. klass	70	30

Allikas: Ankeetküsitlus

Vastustest on näha erinevusi kahe vastajate grupi vahel. Võib järeldada, et 12. klassi õpilased, kes on käinud kordonis sealse töökeskkonnaga tutvumas, soovivad rohkem kutsealaseid aineid, kuna nende jaoks tunduvad need vajalikumad (vt. tabel 4).

Tabel 5

Riigikaitseliste tundide vajadus erialaväljaõppes

(protsenti)

	Osa erialaväljaõppes	Eraldi erialaväljaõppes
10. ja 11. klass	68	32
12. klass	30	70

Allikas: Ankeet küsitlus.

Nagu eelmisele küsimusele antud vastuste puhul, saab nendestki vastustest järeldada, et 12. klassi õpilased soovivad rohkem keskenduda kutsealastele ainetele, samas aga ka õppida riigikaitselisi aineid (vt. tabel 5).

Tabel 6

Teadmised sellest, mis ootab peale lõpetamist

(protsenti)

	Midagi ei tea	Kergem ajateenistus	Pääs kohe peale lõpetamist tööle piirivalvesse	Mingeid soodustusi pääsemaks tööle piirivalvesse
10. ja 11. klass	25	25		50
12. klass	60	20	10	10

Allikas: Ankeetküsitlus.

Vastustest järeldub, et üle poolte 12. klassi õpilastest on ebakindlad ja nad ei tea, mis neid ootab peale kooli lõpetamist. Enesekindlamatena esinevad 10. ja 11. kl õpilased. Seda eelkõige sellepärast, et koolil puudub kindel eesmärk ning ei osata midagi konkreetset pakkuda. (vt. tabel 6)

Tabel 7

Arvamus Abja Gümnaasiumi ja Muraste Piirivalvekooli koostöö kohta

(protsenti)

	Peaks	Ei peaks
10. ja 11. klass	93	7
12. klass	100	0

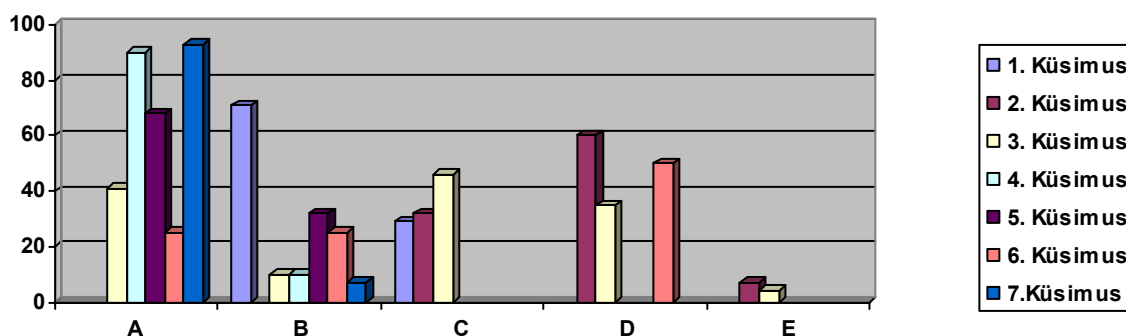
Allikas: Ankeetküsitlus.

Vastavalt saadud vastustest (vt. tabel 7) on enamus 10. ja 11. klassist ning kõik 12. klassist selle poolt, et Abja Gümnaasium peab koostööd tegema Muraste Piirivalvekooliga. See on ka loogiline, kuna Muraste Piirivalvekool on kutseõppeasutus ja tegeleb otseselt piirivalveametnike koolitusega ja on aste Abja Gümnaasiumis toimuvast piirivalve kutsealasest eelkoolitusest kõrgem.

Järgmisena on välja toodud tulpdiagramm mõlema vastajate grupi vastuste kohta.

Vertikaalselt ühest sajani olev joon ehk Y- telg näitab antud küsimuse vastuste protsenti sajast. Horisontaalselt A – B-ni olev joon ehk X- telg näitab vastuste variante.

Erivärvilised tulbad tähistavad küsimusi, igale küsimusele vastab eri värv, mida on näha tulpdiaagrammi kõrval asuvas kastis.

Joonis 1. Tulpdiaagramm 10.- ja 11. klassi ankeetküsitluse vastuste kohta

Esimeses grupis vastanute vastustest saab järeldada järgmist:

Kooli asuti õppima eesmärgil, et pärast kooli lõpetamist asuda tööle riigikaitseorganisatsiooni ja ajendiks on ka olnud huvi kooli vastu (vt. tabel 1).

Küsitlus näitas, et teadmised Eesti piirivalvest on piisavalt suured (vt. tabel 2). Selle aga saab kindlasti seada kahtluse alla, kuna Eesti piirivalvet tutvustavaid tunde on ainekavas küllalt vähe, lähtudes „Abja Gümnaasiumi piirivalvealase algkursuse õpetamise kontseptsioonist“ ja piiriteenistuse õppetundide jaotuskavadest (klasside kaupa) Abja gümnaasiumis[18].

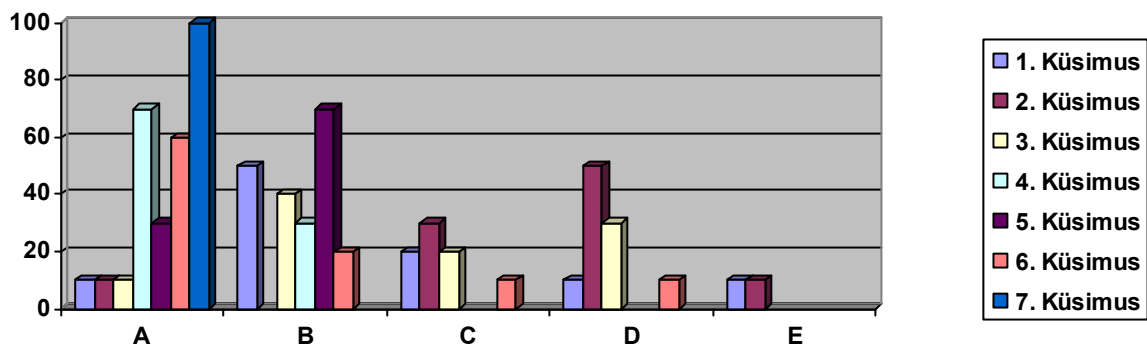
Rahulolu koolis toimuva ja toimunud õppekorraldusega on kõikumine (vt. tabel 3) Kindlasti on põhjus ka selles, et kool ei vasta õpilaste ootustele õppekorralduse osas. (vt. lisa 2).

10. ja 11. klass leidis enamuses, et kutseõppes peaks rohkem olema riigikaitse tunde (vt. tabel 4). See on ka mõistetav, kuna riigikaitse tunnid on enamjaolt huvitavamad. Aga ka sellepärast, et õpilased, kes olid õpivad 10. ja 11. klassis ei tea täpselt, mille pärast nad oma eriala õpivad, kuna kutsealasel eelkoolitusel Abja Gümnaasiumis puudub eesmärk. See tuli välja ankeetküsitluse 1. ja 6. küsimuse vastustes. Selle kohta, kas riigikaitse tunnid peaksid olema osa kutseõppes või mitte, oli erimeelsusi. Põhjus on selles, et õpilased on erinevad. (vt. tabel 5).

Õpilastel puudub selgus, millised on nende võimalused siis, kui nad lõpetavad Abja gümnaasiumi (vt. tabel 6). Põhjuseks on see, et Abja Gümnaasiumil puudub kindel eesmärk kutsealase eelkoolituse korraldamisel ning Abja Gümnaasium ei tee koostööd Muraste

Piirivalvekooliga, vaid teeb kutsealase eelkoolituse küsimuses koostööd Piirivalveameti ja teiste piirivalveasutustega (Pärnu Piirivalvepiirkond).

Enamus esimese grupi vastajatest arvab, et Abja Gümnaasium peaks koostööd tegema Muraste Piirivalvekooliga (vt. tabel 7)

Joonis 2. Tulpdiaagramm 12. klassi ankeetküsitluse vastuste kohta

Teises grupis vastanute vastustest saab järeldada järgmist:

Õppima tuleku põhjuseid Abja Gümnaasiumisse on mitu, millest peamine on asuda pärast lõpetamist tööle mõnesse riigikaitsealisesse organisatsiooni. (vt. tabel 1).

Enda teadmisi Eesti Piirivalvest hinnatakse erinevalt: on neid, kes arvavad piirivalvest kõike teadvat ja samas on ka neid, kes arvavad, et ei tea midagi (vt. tabel 2). Paradoks on selles, et teise grupi vastajaid, kes on õppinud Abja Gümnaasiumis kaks aastat, mõistavad, et mida rohkem nad õpivad tundma Eesti piirivalvet, seda rohkem tekib neil küsimusi, kuid ainekavad ei võimalda rohkemat teda saada.

Erinevalt esimesest grupist, on teises grupis rohkem neid, kes ei ole rahul gümnaasiumi õppekorraldusega kutsealase eelkoolituse küsimuses (vt. tabel 3). Kooli lõpetamine on lähedal, aga ja tuleviku kohta puudub selgus.

Teises grupis on rohkem neid, kes arvavad, et kutseõppes peaks rohkem olema kutsealaseid tunde (vt. tabel 4). Õpilased on käinud praktilisel piiril ning on aru saanud, et riigikaitsealised tunnid ei tasu ennast seal enamasti seal ära.

Samas leiab teine grupp erinevalt esimesest grupist, et riigikaitsele tunnid peaksid olema eraldi kutseõppest (vt. tabel 5).

Ning saajaprotsendiliselt arvatakse, et Abja Gümnaasium peaks koostööd tegema Muraste Piirivalvekooliga (vt. tabel 7).

Ankeetküsitluse kokkuvõtteks võib öelda, et töö alguses väljatoodud ankeetküsitluse eesmärk sai täidetud.

Selgus see, et õpilased ei tea, mis ootab neid ees pärast kooli lõpetamist. Paljudel puudub tulevikuperspektiiv.

Põhjus ei peitu õpilastes, õpetajates ega ka kooli juhtkonnas, vaid põhjus on selles, et piirivalve kutsealasel eelkoolitusel Abja Gümnaasiumis puudub eesmärk.

Lahendus seisneks Abja Gümnaasiumi ja Muraste Piirivalvekooli koostöös ning õppetöö korraldamisel lähtumine kutseõppeasutuste seadusest § 14, lg 3-st [3].

2.2 Intervjuude eesmärgid, korraldus ja analüüs

Käesoleval aastal korraldati uurimistöö otstarbeks intervjuud [20].

Intervjuu eesmärk oli välja selgitada, mida arvatakse piirivalvealasest õppetöö korraldusest Abja Gümnaasiumis ja kuidas sealne koolitus on kasuks tulnud Abja Gümnaasiumi piirivalveklasside vilistlastele.

Intervjueeritavateks olid kolm Abja Gümnaasiumi lõpetanut, kes praegusel hetkel töötavad Eesti piirivalves.

Intervjuu koosnes üheksast küsimusest [20]:

1. Kas asusid õppima piirivalve eriala eesmärgiga saada piirivalveametnikuks?
2. Kas sissesaamine kooli oli raske või lihtne?
3. Kas teadsid, mis ootab ees peale lõpetamist?
4. Kas piirivalve ainekava oli hästi struktureeritud?
5. Kas riigikaitse tunnid peaksid olema kutseõppest eraldi?
6. Kas kolme aasta õppekava täitis oma eesmärgi?
7. Kas Abja Gümnaasium peaks tegema koostööd Muraste Piirivalvekooliga?
8. Kas piirivalve kutsalane eelkoolitus peaks eksisteerima või mitte?

Küsimuse „Kas asusid õppima piirivalve eriala eesmärgiga saada piirivalveametnikuks?“ puhul saab välja tuua selle, et selle vastused sarnanesid ankeetküsimustiku vastustele. Üldiselt võib öelda, et Abja Gümnaasiumi mindi selleks, et pärast kooli lõpetamist asuda tööle mõnda riigikaitse- või sisekaitse organisatsiooni.

Küsimusele „Kas sissesaamine kooli oli raske või lihtne?“ vastati üheselt, et liiga lihtne oli kooli sisse saada, tavaklassi oli tunduvalt raskem pääs. Sellest järeldub, et kooli saamiseks tuleks korraldada sisseastumiskatsed.

Küsimusele „Kas teadsid, mis ootab ees peale lõpetamist?“ tuli palju ebamääraseid vastuseid ja selgus see nagu ankeetküsitlusestki, et kooli lõpu poole muutus tulevikunägemus oma edasise elu valikute kohta ebaselgemaks.

Küsimuse „Kas piirivalve ainekava oli hästi struktureeritud?“ vastustest ilmnis, et liiga suures mahus oli sõjalisi aineid. Viimased küll kergendasid õppimist sõjaväes, kuid ei tulnud kasuks teenistuses piirivalves.

Küsimus „Kas riigikaitse tunnid peaksid olema kutseõppest eraldi?“ näitas, et liialt õpetati sõjalisi aineid. Piirivalve erialased ained olid aga liiga spetsiifilised ning ajateenistuse ajal nad enamjaolt ununesid.

Küsimuse „Kas kolme aasta õppekava täitis oma eesmärgi?“ kokkuvõtteks saab öelda, et õpe koolis täitis eesmärgi selles osas, et lõpetati keskkool, kuid kutsealase eelkoolituse eesmärki kool ei täitnud, kuna siamaani ei teata, mida peale hakata lõpetamist tõestava tunnistusega ja mis eesmärki täitis toimunud kutsealane eelkoolitus.

Küsimusele „Kas Abja Gümnaasium peaks tegema koostööd Muraste Piirivalvekooliga?“ anti üksmeelne jaatav vastus.

Küsimusele „Kas piirivalve kutsalane eelkoolitus peaks eksisteerima või mitte?“ vastati, et piirivalve kutsealane eelkoolitus peab jätkuma, kuid mitte sellises plaanis nagu toimub see praegu.

Intervjuusid analüüsid selgub, et Abja Gümnaasiumi lõpetanud vilistlased, kes on tööle jäänud Eesti piirivalvesse, peavad piirivalve kutsealast eelkoolitust oluliseks, kuid see peab erinema seni toimunud. Abja Gümnaasiumi lõpetamisel saadud tunnistusest, mis tõendab, et lõpetanu on läbinud piirivalve kutsalase eelkoolituse, ei ole edaspidi suurt kasu. Seda ei võeta teistes õppeasutustes arvesse kui dokumenti, kuhu lõpetanu tahab õppima asuda ajateenistuse või teenistuse ajal. Need õppeasutused on Kaitseväe Lahingukool, Muraste Piirivalvekool, Kaitseväe ühendatud Õppeasutused.

Riigikaitselisi aineid oli liiga palju. Pärast kooli lõpetamist tuli täita ajateenistuskohustus ning seal kogu õpitu kordus. Riigikaitseliste ainete mahtu gümnaasiumi õppekavas tuleks vähendada ja erialasete ainete mahtu suurendada. Sellest oleks rohkem kasu edasises teenistuses [20].

3. ÕPPEKAVAD, AINEKAVAD, TUNNIJAOUSPLAANID JA NENDE VASTANDANALÜÜS

3.1 Abja Gümnaasiumi üldine õppekava

Abja Gümnaasiumis toimub üldhariduslik õpe vastavalt riiklikule õppekavale (RTI, 22.02.2002, 20, 116). Riiklik õppekava koosneb üldosast, ainekavadest ja läbivatest teemadest, mis on sätestatud „Põhikoolide ja gümnaasiumite riiklike õppekavade“, §2, p 1 [4].

Abja Gümnaasiumis toimuvad kohustuslikud kursused (üldained), mis on välja toodud „Põhikooli ja gümnaasiumite riiklike õppekavade“ § 23 ja millede arv õppeaineti on alljärgnev [4]:

1. eesti keel (6 tundi nädalas);
2. kirjandus (6 tundi nädalas);
3. A- võõrkeel (6 tundi nädalas);
4. B- võõrkeel (6 tundi nädalas);
5. matemaatika (9 tundi nädalas);
6. geograafia (3 tundi nädalas);
7. bioloogia (4 tundi nädalas);
8. keemia (4 tundi nädalas);
9. füüsika (6 tundi nädalas);
10. ajalugu (7 tundi nädalas);
11. inimeseõpetus (1 tund nädalas);
12. ühiskonnaõpetus (2 tundi nädalas);
13. muusika (3 tundi nädalas);
14. kunst (3 tundi nädalas);
15. kehaline kasvatus (3 tundi nädalas);

Abja Gümnaasiumi A ja B võõrkeelteks on:

1. inglise keel;
2. saksa keel.

Üldained Abja Gümnaasiumis, mis kattuvad Muraste Piirvalvekooli üldainetega on järgmised:

1. eesti keel (9 kursust);
2. inglise keel (9 kursust);
3. üldkehaline ettevalmistus, Abja Gümnaasiumis kehaline kasvatus (6 kursust) [26].

Üks kursus on üks õppenädal 40 tundi [26].

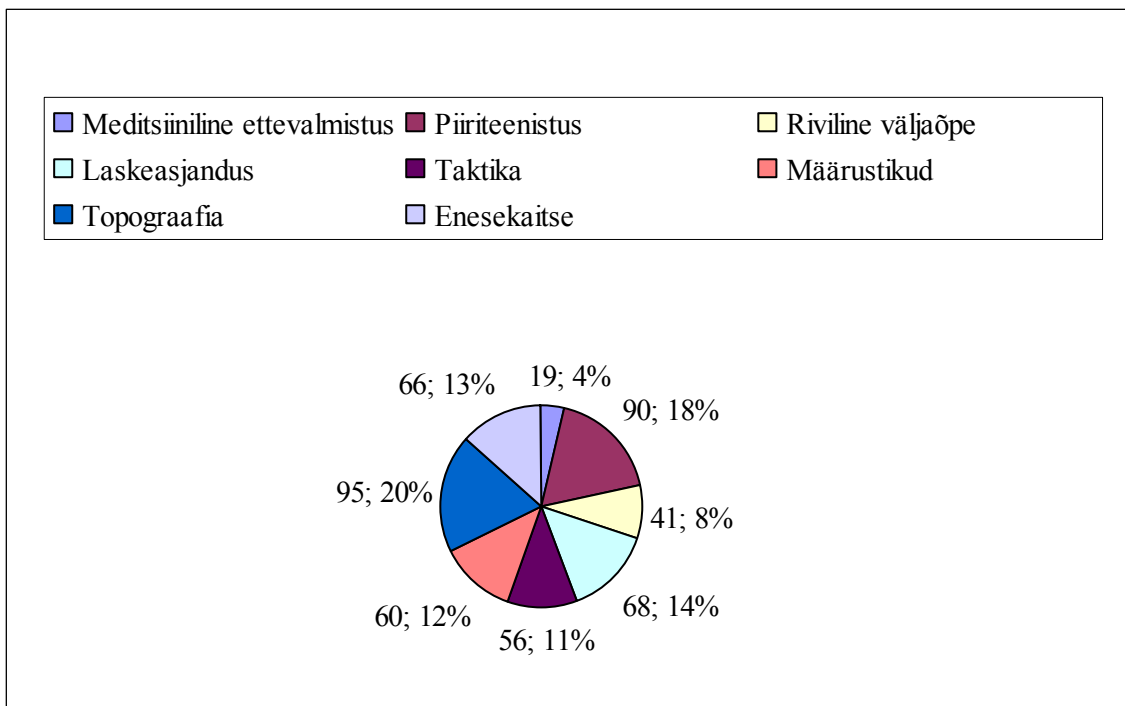
Kuna Abja Gümnaasium tegutseb vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele, siis peavad gümnaasiumi õpilased saama nõuetekohase keskhariduse, mille baasil omandada kutseharidus Muraste Piirivalvekoolis ning kutsehariduse saamist peab toetama veel piirivalve kutsealane eelkoolitus, kahjuks see praegu veel nii ei ole, kuna puudub koostöölepe Muraste Piirivalvekooliga ja Haridus- ja Teadusministeeriumis registreeritud õppekava.

3.2 Piirivalveõpe Abja gümnaasiumis

Abja Gümnaasiumis toimub piirivalve alane algkoolitus vaba- ja valikainete arvelt, mistõttu tundide arv kolme aasta kohta tuleb 490 tundi [18]. Sellest lähtuvalt jaotatakse erialaained kolme aasta kohta klasside kaupa järgmiselt:

- a) 10. kl. 6 tundi nädalas;
- b) 11.kl. 4 tundi nädalas;
- c) 12. kl. 4 tundi nädalas.

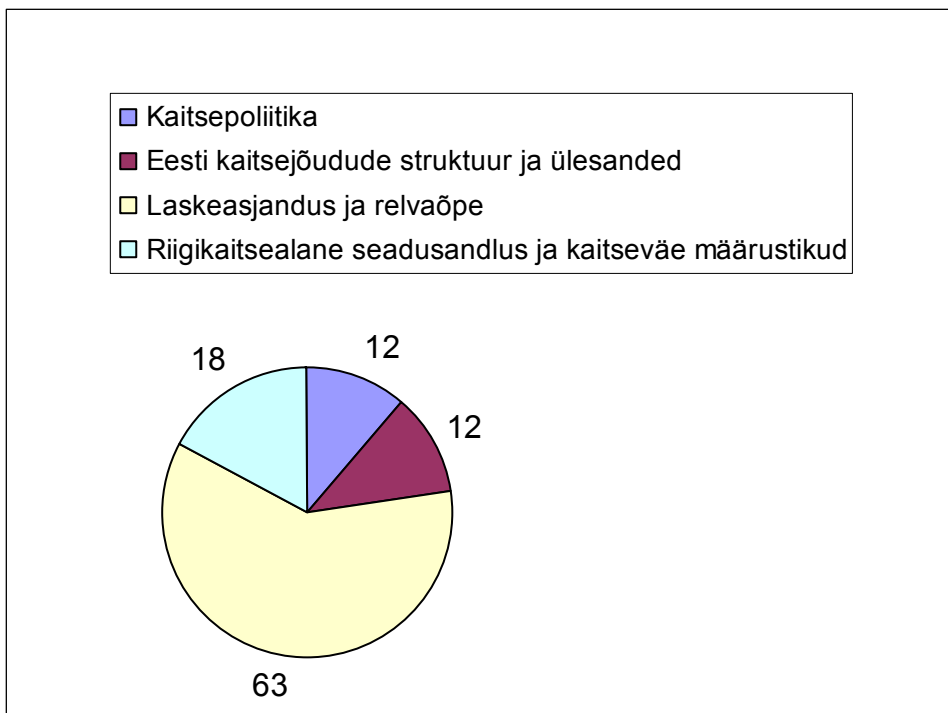
490 erialast tundi jagunevad omakorda aineteks, mis skemaatiliselt näeb välja järgmine:

Joonis 3. Sektordiagramm Abja Gümnaasiumis õpetatavate erialaste ainete kohta

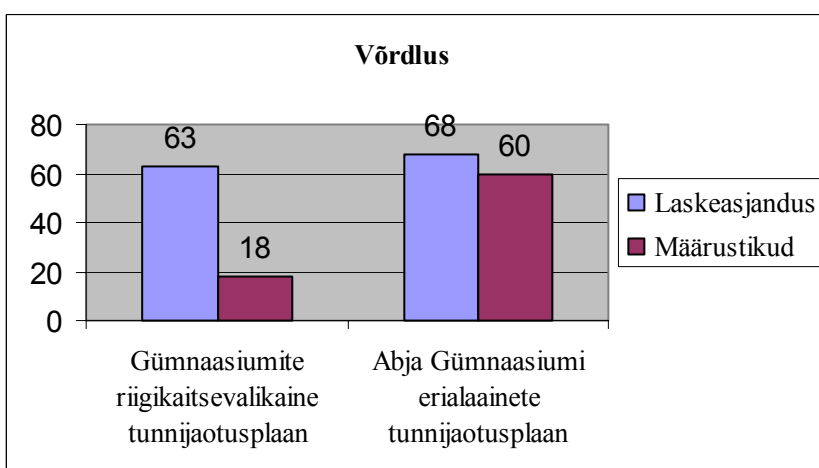
Abja Gümnaasiumis toimuvast erialaõppest moodustab suurema osa riigikaitse õpe (vt. joonis 6). See ei vast riigikaitse algõpetusele, kuna paljud ained üldisest gümnaasiumide riigikaitse valikkursuse tunnijaotusplaani [19] puuduvad ja samas on lisatud teemasid, mida ei ole käsitletud eelnevalt nimetatud tunnijaotusplaanis.

Kaitseministeerium on väljatöötanud „Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaani“ [19], mis koosneb neljast erinevast teemast ja nende teemade kogumaht on 105 tundi kolme õppeaasta lõikes (vt. lisa 1). Nende 105 tunni jaotumine teemade kaupa on väljatoodud joonisel 4.

Joonis 4. Sektordiagramm gümnaasiumite riigikaitseõpetuse ainete jagunemise kohta

Abja Gümnaasiumis läbiviidavate riigikaitseliste ainete mahud on erinevad Kaitseministeeriumi poolt koostatud „Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaanist“[19]. Selle võrdlus on välja toodud joonisel 5.

Joonis 5. Tulpdiaagramm võrdlus laskeasjanduse ja määrustike tundide mahtude kohta.

Võrreldes laskeasjanduse tundide mahtu Abja Gümnaasiumi erialaainete tunnijaotusplaanis ning laskeasjanduse ja relvaõppe tundide mahtu Kaitseministeeriumi poolt koostatud „Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaanis“ [viide] (vt. joonis 5), selgub, et Abja Gümnaasiumis viiakse kolme aasta jooksul 5 tunni võrra rohkem läbi laskeasjanduse tunde, kui seda näeb ette Kaitseministeeriumi poolt koostatud tunnijaotusplaani. Kui võrrelda eelnevalt väljatoodud laskeasjandustundide ainekavasid (vt lisa 2 ja lisa 3), siis Abja gümnaasiumis läbiviidavates laskeasjandustundides õpetatakse teemat mahukamalt, (vt. joonis 3). Sisse on toodud erinevad relvad, mida ei ole „Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaanis“ (vt. lisa 3), kuigi ainete mahud ei erine üksteisest.

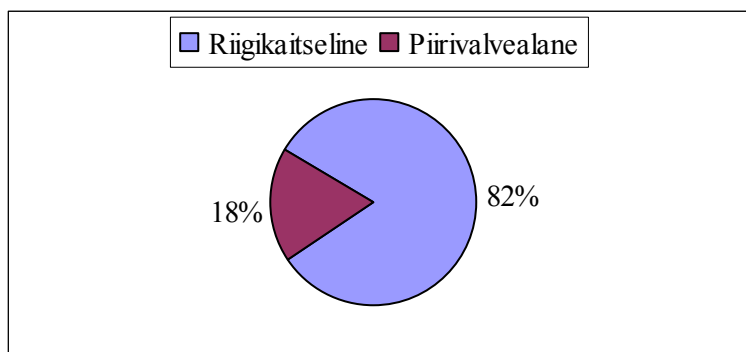
Võrreldes määrustike tundide mahtu Abja Gümnaasiumis ja „Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaanis“ [19] (vt. joonis 5) on näha, et Abja Gümnaasiumis õpetatakse kolme aasta jooksul määrustikke 42 tunni võrra rohkem, kui seda näeb ette Kaitseministeeriumi poolt koostatud „Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaani“.

Lisaks riigikaitsetundidele, mida õpetatakse vastavalt Kaitseministeeriumi poolt väljatöötatud „Gümnaasiumite riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaanile“ [19] (vt. lisa 1), on õppeainetehulgas ka taktika ja riviline väljaõpe (vt. joonis 3).

Õppeaine „taktika“ on koostatud tuginedes Kaitseväe Lahingukooli poolt 1997. aastal väljaantud „Üksikvõitleja õpikule“ [21]. Nende tundide jaotus kolme aasta lõikes on väljatoodud lisa 2. Arusaamatuks jääb selle aine liiga suur maht, mis on kolme aasta lõikes 18% kogu erialaainete mahust (vt. joonis 3). Samuti on arusaamatu, miks seda ainet nii põhjalikult õpetatakse, kuna ajateenistuskohustuse täitmisel läbitakse õpitud teemad uuesti.

Sama saab öelda õppeaine „riviline ettevalmistus“ kohta, mida on 8% kogu erialaainetest kolme aasta lõikes. Jällegi jääb arusaamatuks selle õppeaine eesmärk. Piisab sellest, kui õpilased, kes asuvad õppima piirivalve kutsealase eelkoolitusega klassi, saavad riviõppe suvel toimuval praktilisel [17].

Lähtuvalt Abja Gümnaasiumis erialatundide jagunemisest (vt. joonis 3) selgub, et otseselt piirivalvet hõlmavate ainete osakaal erialaõppes on väiksem - 18% ainete mahust (vt. joonis 6)

Joonis 6. Sektordiagramm võrdluseks riigikaitseliste ja piirivalvealaste ainete mahtude kohta

Piirivalve õppeaine, mida õpetatakse, on „piiriteenistus“ (vt. joonis 3). Õppeaine „piiriteenistus“ ainekava jaguneb 10.-, 11.- ja 12. klassile järgnevalt:

10. klassi õppeaine „piiriteenistus“ koosneb 13 tunnist (vt. lisa 4) ning tunnijaotusplaan on alljärgnev:

1. sissejuhatus piiriteenistuse õppeainesse;
2. piirivalveseadus;
3. riigipiiri seadus;
4. piirirežiimi eeskiri.

10. klassi õppeaine „piiriteenistus“ ainekava sarnaneb mingis osas Muraste Piirivalvekooli õppekava esimese mooduliga, mille eesmärk on võimaldada piirivalveametnikul üld- ja põhiteadmised ning oskused tööks piirivalve asutuses [7: 12].

11. klassi õppeaine „piiriteenistus“ koosneb 21 tunnist (vt. Lisa 4) ning tunnijaotuskava on alljärgnev:

- 1) piirivalve toimkonna mõiste, liigid, alluvus;

- 2) patrulltoimkond;
- 3) vaatlustoimkond;
- 4) jälitustoimkond;
- 5) otsingutoimkond;
- 6) valvetoimkond;
- 7) allüksuse korrapidaja.

12. klassi õppeaine „piiriteenistus“ tunnijaotuskava koosneb 13 jäljekursuse tunnist, mis jaguneb teoreetilisteks- ja praktilisteks tundideks (vt lisa 4).

11.- ja 12. klassi õppeaine „piiriteenistus“ ainekava sarnaneb osati Muraste Piirivalvekooli õppekava teise mooduliga, mille eesmärk on võimaldada õppuril omandada piirivalveametniku erialased teadmised ja oskused tööks maismaa või rannikukordonis, piiripunktis ning piirivalvelaeval [7: 14]

Kuna Muraste Piirivalvekoolis õpetatakse Abja Gümnaasiumi 11. klassis toimuvaid piiriteenistuse aineid teises moodulis [7: 14] siis sellest järeldub, et Abja Gümnaasiumis 11. ja 12. klassis toimuvad õppeaine „piiriteenistus“ tunnid on liiga spetsiifilised. Muraste Piirivalvekoolis hakatakse neid aineid õpetama siis, kui toimub spetsialiseerumine teenistuse tarbeks.

Tekib küsimus, kas Abja Gümnaasiumis toimuv erialane õpe on riigikaitse kallakuga või piirivalve kallakuga. Isamaalise õpetuse õppetundide jaotuskavas (vt. lisa 5) on ära toodud rühmatöö teemal „Miks on vaja riigikaitselist õpet? Minu ootused, lootused, asudes õppima Abja Gümnaasiumisse riigikaitsekallakuga õppeklassi“. Viimanegi näitab, et rohkem pööratakse tähelepanu riigikaitseliste ainetele, mitte aga piirivalve kutsealasele eelkoolitusele.

Need piirivalvealased ained, mida õpetatakse, on väga spetsiifilised ja vajavad rohkesti praktikat, mida aga õpilastele ei ole võimalik piisavas mahus anda, vähemalt praegusel hetkel veel mitte. Küsimus on selles, kui suur on riigikaitseliste ainete maht vaba- ja valikõppe raames Selge on see, et piirivalve on sõjaväeliselt korraldatud organisatsioon ning riigikaitse

õppetunnid peaksid jääma üldise õppe sisse, kuid mitte osana kutsealasest eelkoolitusest. Praegune riigikaitse õppeainete maht on aga selgelt liiga suur, samalaadse mahu järgi õpetatakse ajateenijaid SBK kursuse ajal [24]. Lisaks sellele on lõpetanutele esitatavad nõuded liiga suured gümnaasiumi lõpetanu kohta, kes ei ole täitnud ajateenistuskohustust. Gümnaasiumi lõpetanut ei saa ette valmistada õpilasi kaitseväe teenistuseks.

Võrreldes Kaitseministeeriumi poolt väljatöötatud riigikaitse valikkursuse ainekava (vt. lisa 1) ja Abja Gümnaasiumis toimuvate riigikaitse ainete ainekavasid (vt. lisa 6) selgub, et Abja Gümnaasiumis toimuv riigikaitse õpe on liialt mahukas ja kujutab rohkem endast kaitseväes antavat sõjalist algõpet.

Näiteks Kaitseministeeriumi poolt väljatöötatud „Gümnaasiumite riigikaitse õpetuse valikkursuse tunnijaotusplaanis“ (vt. lisa 1) ei ole sees lahinguõpet, kui sellist, mis koosneb üksikvõitleja oskuste õpetamisest. Kaheldav on selle aine vajadus piirivalve seisukohalt, kuna selleks, et peale Abja Gümnaasiumi lõpetamist tööle asuda piirivalvesse, tuleb täita ajateenistuskohustus, kus õpetatakse lahinguõpet piisavalt suures mahus ja põhjalikumalt [24].

Kõige loogilisem lahendus oleks see, et riigikaitseained on piirivalve õppes eraldi ning mahus, mille sätestab gümnaasiumite riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaan.

Kutsealasest õppeainetest ei ole vajalik piiriteenistus, kuna seda õpetatakse Muraste Piirivalvekoolis alles siis, kui hakatakse spetsialiseeruma eriala tarbeks [7: 14]

Piirivalvealased ained tuleb valida nii, et need ühtiksid Muraste Piirivalvekoolis õpetatavate õppeainetega ja et neid oleks võimalik ka ülekanda, kui õpilane pärast Abja Gümnaasiumi lõpetamist ja ajateenistuskohustuse täitmist asub õppima Muraste Piirivalvekooli.

Selge on see, et need õppeained ei tohi olla liiga spetsiifilised, vaid peavad olema sellised, mida gümnaasiumiõpilane mõistab ilma tungiva praktika vajaduseta.

Analüüsides õppeaineid, mida õpetatakse nii gümnaasiumis kui ka piirivalvekoolis ning õppeaineid, mida on võimalik õpetada gümnaasiumis ja pärast ainepunktide üle kanda selgub, et piirivalve kutsealasel eelkoolitusel õpetatavad õppeained saavad olla järgmised:

- 1) informaatika ja arvutiõpetus;

- 2) üldkehaline ettevalmistus, seda just enesekaitse valdkonnas;
- 3) esmaabi;
- 4) sissejuhatus õigusesse;
- 5) Euroopa Liidu institutsioonid ja õigus;
- 6) üld- ja suhtlemispsühholoogia;
- 7) inglise keel.

Lähtudes Abja Gümnaasiumi reaalsetest võimalustest ja Muraste Piirivalvekooli õppekavast, soovib uurimustöö autor õpetada tabelis 8 toodud õppeaineid.

T A B E L 8
(õppetundi)

Piirivalveeriala ainete loetelu ja maht (projekt)

Õppeaine	Tundide arv
Informaatika ja arvutiõpe	60
Üldkehaline ettevalmistus	40
Esmaabi	20
Sissejuhatus õigusesse	20
Riigiõigus	20
Väärteomenetluse õigus	60
Euroopa Liidu institutsioonid ja õigus	20
Haldusõigus	60
Karistusõiguse alused	20
Üld- ja suhtlemispsühholoogia	20
Inglise keel	45
KOKKU	385

Lisaks siis eraldi 105 tunni mahus riigikaitsealist õpet kolme aasta kohta, nagu seda näeb ette Kaitseministeeriumi poolt välja töötatud „Gümnaasiumite riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaan“. Suuremat mahtu ei saa kohaldada, kuna vabaõppe ajalised raamid ja gümnaasiumi võimalused on piiratud.

Eelpool väljatoodud selgitustest järeldeb, et piirivalve kutsealane eelkoolitus Abja gümnaasiumis jaguneks kolmeks:

1. Üldained vastavalt põhikoolide ja gümnaasiumite riiklikud õppekavadele
2. Kutsealase eelkoolituse õppeained (vt. tabel 8)
3. Riigikaitseõpetuse valikkursuse ained (vt. lisa 1)

KOKKUVÕTE

Töö alguses püstitatud hüpotees leidis kinnitust. Selle tõestamiseks kasutati erinevate kirjandusallikate analüüsi, ankeetküsimustiku analüüsi ning õppekavade vastandanalüüsi.

Töö eesmärk ja ülesanded, milleks oli (Abja Gümnaasiumi) piirivalve kutsealase eelkoolituse viimine kaasaja nõuetele vastavatele alustele, said täidetud.

Kirjandusallikate analüüs teostati kutsealast eelkoolitust gümnaasiumites ja piirivalve kutseõpet reguleerivate ning käsitlevate kirjandusallikate põhjal.

Õppekavade vastandanalüüs teostati vastavalt õppekavade läbitöötamisel ja nende võrdlemisel, leides erinevatest õppekavadest ühiseid jooni, mida saab kasutada piirivalve kutsealase eelkoolituse tõhustamiseks gümnaasiumites.

Intervjuu teostati eesmärgiga saada teada, mida arvavad toimunud piirivalve kutsealasest eelkoolitusest Abja Gümnaasiumi vilistlased, kes on õppinud piirivalveklassis ja pärast ajateenistuskohustuse täitmist asunud teenima piirivalvesse. Intervjuu vastused analüüsiti ja need kajastuvad lk. 20 – 22.

Ankeetküsitlus viidi läbi eesmärgiga saada teada, mida arvavad toimuvast piirivalve kutsealasest eelkoolitusest Abja Gümnaasiumis õppivad õpilased, kes õpivad piirivalveklassides. Ankeetküsitluse vastused liideti kokku ja moodustati iga küsimuse kohta eraldi tabel, et esitada vastajate gruppide vahelisi erinevusi.

Uurimustöö käigus jõudis autor järgmiste järeldusteni:

a) Praegusel piirivalve eelkoolitusel Abja Gümnaasiumis puudub väljund.

Uurimustöö autor esitab töö põhjal järgmised ettepanekud:

a) koostada õppekava, mis lähtuks Muraste Piirivalvekooli õppekavast ja mille autoripoolne versioon on töös väljatoodud;

b) anda piirivalve kutsealasele eelkoolitusele kindel eesmärk st. motiveerida noori asuma õppima piirivalve kutsealasele eelkoolitusele, et soovija saaks pärast gümnaasiumi lõpetamist ja ajateenistuskohustuse täitmist ilma konkursita asuda õppima Muraste Piirivalvekooli ning et mõned ained oleksid selleks ajaks juba läbitud;

- c) koostada leping Abja Gümnaasiumi ja Muraste Piirivalvekooli vahel, mitte aga Piirivalveameti ja Abja Gümnaasiumi vahel, seda põhjusel, et Piirivalveamet ei tegele kutseõppe korraldamisega, seda teeb aga Muraste Piirivalvekool;
- d) teha koostööd Muraste Piirivalvekool kvalifitseeritud õppejõudude kaasamiseks;
- e) lähtuda kutseõppeasutuse seadusest ja kutsealast eelkoolitust reguleerivatest õigusaktidest ning normdokumentidest..

Selleks, et Abja Gümnaasiumis hakkaks toimuma nüüdisaja nõuetele vastav piirivalve kutsealane eelkoolitus, peab kool eelkõige ise selleks suurt huvi üles näitama. Eelkõige tõhustades koostööd kutseõppeasutuse Muraste Piirivalvekooliga õppekava väljatöötamise ja rakendamise osas. Kui rakendada antud uurimustöös esitatud ettepanekuid, siis võib autori arvates paraneda Abja Gümnaasiumis piirivalve kutsealase eelkoolituse tase.

Vt. lisa 7. Sinna on jäänud juba eelmisel korral minu poolt tehtud märkused!

VÕÕRKEELNE KOKKUVÕTE

Abstract

Dissatisfaction with the occupational pre-training of the frontier guard in Estonia is caused by the contradiction between increasing requirements for occupational pretraining and the absence of the standard documents that guarantee the relevant training.

From the contradiction mentioned above the main problem of the final paper is: which principles and syllabus guarantee the occupational pre-training that meet the requirements nowadays in Estonia?

At the moment it's Abja Gümnaasium who is providing the occupational pre-training for the frontier guard. Because of the above mentioned reasons, this training has not reached the target. After graduating, the diploma they get does not allow any benefits or advantages to continue education in relevant professional field in Muraste frontier guard school.

This final paper is trying to point out the practical solutions to organize the occupational pre-training of the frontier guard and reconcile it with the laws of educational trade institutions and with other standard documentations regulating occupational pre-training.

KASUTATUD KIRJANDUS JA ALLIKMATERJALID

1. “Kutsehariduse kontseptuaalsed lähtekohad” Vabariigi Valitsuse istungi protokoll nr. 2, päevakorrapunkt nr. 6. 1998. Tallinn, Toompea: Haridusministeeriumi töörühm
2. Sihtasutuse Eesti Kutseharidus Reform põhikiri.1998. Tallinn: Sihtasutus Eesti Kutseharidus Reform.
3. Kutseõppeasutuse seadus 1998 – RT I, 64 / 65, 1007.
4. Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava 2002 – RT I, 20, 116.
5. Piirivalve prioriteetsed arengusuunad aastani 2007. 2002. Tallinn: Siseministeerium.
6. Piirivalve koolitusüsteemi arenduskava aastatel 2002-2008. 2002. Tallinn: Eesti piirivalve koolituse planeerimise töögrupp.
7. Piirivalveametnik. Õppekava. 2002. Muraste: Muraste Piirivalvekool.
8. Piiriteenistus õppetundide jaotuskava X klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
9. Piiriteenistus õppetundide jaotuskava XI klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
10. Piiriteenistus õppetundide jaotuskava XII klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
11. Laskeasjandus õppetundide jaotuskava X klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
12. Laskeasjandus õppetundide jaotuskava XI klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
13. Laskeasjandus õppetundide jaotuskava XII klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
14. Riigikaitse õppetundide jaotuskava X klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
15. Riigikaitse õppetundide jaotuskava XI klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
16. Riigikaitse õppetundide jaotuskava XII klassile. 2002. Abja: Abja Gümnaasium.
17. Abja Gümnaasiumi piirivalvealase algkursuse õpetamise kontseptsiooni juurde kuuluv seletuskiri. 2000. Abja: Abja Gümnaasium.
18. Abja Gümnaasiumi piirivalvealase algkursuse õpetamise kontseptsioon. 2000. Abja: Abja Gümnaasium.
19. Gümnaasiumite riigikaitseõpetuse valikkursuse tunnijaotusplaan. 1998. Tallinn: Kaitseministeerium.
20. Intervjuu vilistlastega. 2003. Intervjueerinud autor 10. oktoobril Abjas. Paberkandjal autori erakogus.
21. Üksikvõitleja õpik. 1997. Võru: Kaitseväge Lahingukool.
22. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 1993 – RT I, 63, 892.
23. Schengeni konventsioon.19.08.1990.
24. Sõduri Baaskursuse Õppekava. 2003. Tallinn: Maaväestaabi väljaõppeosakond.
25. Piirivalveseadus 1994. – RT I, 54, 903.
26. Abja Gümnaasiumi õppekava. 2002. Abja. Abja Gümnaasium.

27. Muraste Piirivalvekooli põhimäärus 2002 – RTL, 120, 175.

Gümnaasiumite riigikaitseõpetuse valikkursuse tunniarvutuspalaan

Teemad	Tundide arv		
	Kokku	Teoreet.	Praktil.
KAITSEPOLIITIKA Kaitsepoliitika alused ja eesmärgid. Riigikaitse korraldamine ja juhtimine. Tsiviilkontroll. Riigikaitse vajadus ja ohud. Maailmas enamlevinud sõjaväe ülesehituse põhimõtted (üldine sõjaväekohustus, palgaarmee, totaalkaitse). Sõda, sõjalise konflikti mõiste.	4	4	
EESTI KAITSEJÕUDUDE STRUKTUUR, ÜLESANDED Kaitsejõud. Kaitseväe ülesanded ja struktuur rahu- ja sõjaajal. Kaitseväe ülesanded ja struktuur. Maakaitse. Teised relvaüksused. Kaitsejõudude reserv, mobilisatsioon ja demobilisatsioon. Kaitseväeline haridus ja väljaõpe.	4	4	

<p>LASKEASJANDUS JA RELVAÕPE</p> <p>Relvakandmise kultuur, ohutusnõuded relvaga ümberkäimisel.</p> <p>Eest kaitsejõududes kasutatavate tulirelvade tutvustus.</p> <p>AK-74, AK-47 või GALIL- i tehnilised andmed ja käsitsemine.</p> <p>Väikekaliibriline vintpüss, tehnilised andmed ja käsitsemine.</p> <p>Laskeharjutuste läbiviimise kord, ohutusnõuded.</p> <p>Lasketehnika – sihtimine, hingamine, päästmine.</p> <p>Laskeasendid, treening. Praktiline laskmine</p>	21	11	10
<p>RIIGIKAITSEALANE SEADUSANDLUS JA KAITSEVÄE MÄÄRUSTIKUD</p> <p>Põhiseadus ja riigikaitse, truudusetõotus.</p> <p>Kaitseväeteenistuse seadus, ülevaade seadusest.</p> <p>Üldmõisted, ajateenijad ja reservväelased.</p> <p>Kodanike arvelevõtmine ja ajateenistusse kutsumine, ajapikendus ja vabastamine ajateenistusse kutsumisest, ajateenistuse algus ja lõpp.</p> <p>Teenistus reservis. Asendusteenistus.</p> <p>Õppekogunemised.</p> <p>Kaitseväelaste kohustused ja õigused.</p> <p>Kaebuste esitamine kaitseväeteenistuse asjus.</p>	6	6	

<p>Vastutus kaitseväeteenistuskohuste rikkumise eest.</p> <p>Kaitsevälase kutse ja tema peamised omadused.</p> <p>Alluvus. Juhtide ja alluvate vastastikkused suhted ja kohustused.</p> <p>Kaitseväe tavad. Sõjaväeline viisakus. Tervitamise viis ja kord.</p> <p>Käsk ja käsutäitmine. Distsipliin.</p>			
KOKKU	35	25	10

Muraste Piirivalvekooli piirivalveametniku kutsekeskhariduse õppekava õppeainete loetelu ja maht

AINE KOOD	ÕPPEAINE	AINE MAHT	HINDAMISVIIS
	ÜLDÕPE	10,0 ÕN	
PVK 1011	Inglise keel	2,5 ÕN	E
PVK 1021	Vene keel	1,0 ÕN	E
PVK 1031	Eesti keel	0,5 ÕN	A
PVK 1041	Informaatika ja arvutiõpe	1,0 ÕN	A
PVK 1051	Üld- ja suhtlemispsühholoogia	1,5 ÕN	A
PVK 1061	Kultuurid ja tavad	1,0 ÕN	A
PVK 1071	Piirivalveametniku kutse-eeetika	0,5 ÕN	A
PVK 1081	Üldkehaline ettevalmistus	1,5 ÕN	HA
PVK 1091	Esmaabi	0,5 ÕN	A
	ALUSÕPE	5,0 ÕN	
PVK 1102	Sissejuhatus õigusesse	0,5 ÕN	A
PVK 1112	Riigi- ja haldusõiguse alused	0,5 ÕN	HA
PVK 1122	Väärteomenetluse õigus	2,0 ÕN	E
PVK 1132	Euroopa Liidu institutsioonid ja õigus	0,5 ÕN	A
PVK 1142	Keskkonnakaitse ja –õigus	0,5 ÕN	A

PVK 1152	Karistusõiguse alused	0,5 ÕN	A
PVK 1162	Rahvastikuõigus	0,5 ÕN	A
	PÕHIÕPE	10,0 ÕN	
PVK 1173	Sissejuhatus piirivalveteenistusse	2,0 ÕN	E
PVK 1183	Dokumentide kontroll I	3,0 ÕN	E
PVK 1193	Transpordivahendite kontroll I	1,5 ÕN	E
PVK 1203	Laskealane ettevalmistus	2,0 ÕN	E
PVK 1213	Narkootikumide avastamise vahendid ja meetodid	0,5 ÕN	A
PVK 1223	Piirivalve info- ja seiresüsteemid	0,5 ÕN	A
PVK 1233	Turvataktika	0,5 ÕN	A
	ERIALAÕPE	2,0 – 7,0 ÕN	
	Maismaapiiri eriala	2,0 ÕN	
PVK 1244	Piirivalveteenistus kordonis	1,0 ÕN	HA
PVK 1254	Jäljekursus	0,5 ÕN	HA
PVK 1264	Orienteerumine maastikul	0,5 ÕN	HA
	Merepiiri eriala	7,0 ÕN	
PVK 1274	Piirivalveteenistus rannikukordonis ja piirivalvelaeval	1,0 ÕN	HA
PVK 1284	Mereõigus	1,0 ÕN	E
PVK 1294	Raadiotelefonisti kursus	1,0 ÕN	E
PVK 1304	Radarvaatleja kursus	2,0 ÕN	E

PVK 1314	Laevade pardakontrolli kursus	1,0 ÕN	HA
PVK 1324	Merepääste kursus	0,5 ÕN	A
PVK 1334	Merereostustõrje kursus	0,5 ÕN	A
	Piirikontrolli eriala	2,0 ÕN	
PVK 1344	Piirivalveteenistus piiripunktis	1,0 ÕN	HA
PVK 1354	Transpordivahendite kontroll II	0,5 ÕN	HA
PVK 1364	Dokumentide kontroll II	0,5 ÕN	HA
	VABAÕPE	valida 2,0 ÕN	
PVK 1375	Soome keel	2,0 ÕN	E
PVK 1385	Läti keel	2,0 ÕN	E
PVK 1395	Saksa keel	2,0 ÕN	E
PVK 1405	Piirivalve tehnikaõpe	2,0 ÕN	E
PVK 1415	Väikelaeva juhtimine	2,0 ÕN	E
	ÕPPEPRAKTIKA (maismaapiir ja piirikontroll)	10,0 ÕN	A
	ÕPPEPRAKTIKA (merepiir)	5,0 ÕN	A
	LÕPUEKSAM	1,0 ÕN	E
	KOKKU:	40,0 ÕN	

Laskeasjanduse õppetundide jaotuskavad 10.- 11.- ja 12. klassile.

Laskeasjanduse õppetundide jaotuskava 10. klassile.

1 – 3 tund: Relvade, lahingutehnika ja erivahendite kasutamise kord ja tingimused.

4 tund: Väikekaliibrilise vintpüssi otstarve, lahinguomadused ja üldehitus. Ettevalmistused laskmiseks, laadimise ja tühjakslaadimise kord.

5 – 6 tund: Väikekaliibrilise vintpüssi osaline lahtivõtmine, kokkupanek, puhastamine ja õlitamine. Püstol „Margolin“ otstarve, üldehitus, osaline lahtivõtmine, kokkupanek ja õlitamine.

7 tund: Kontrolltöö teemadele 1 – 3.

8 – 9 tund: Automaadi AK-74 otstarve, lahinguomadused ja üldehitus. Taktikalised- ja tehnilised andmed, automaadi mittetäielik lahtivõtmine ja kokkupanek. Ohutusnõuded automaadi käsitlemisel.

10 – 11 tund: Automaadi osade ja mehhanismide töö laadimisel, üksiklaskudega ja valangutega tulistamisel. Automaadi puhastamine ja ettevalmistamine laskmiseks.

12 tund: Automaat AK-74 padrunitalve ehitus ja laadimine. Padruni kal. 5.45 mm. ehitus ja ohutusnõuded sellega ümberkäimisel.

13 tund: Kontrolltöö teemadel 8 – 11.

14 tund: Mõisted laskeväli, lasketiir, tulepositsioonid jne. Käsklused laskeharjutuste läbiviimisel (teooria).

15 – 16 tund: Automaat Galil üldine ajalugu, erinevad relva modifikatsioonid ja üldehitus. Iseärasused võrreldes automaat AK-74-ga. Taktikalised ja tehnilised andmed.

17 – 18 tund: Automaat Galil-i otstarve ja lahinguomadused. Automaadi mittetäielik lahtivõtmine ja kokkupanek, ohutusnõuded automaadi käsitlemisel.

19 tund: Automaadi praktiline mittetäielik lahtivõtmine ja kokkupanek.

20 tund: Automaat Galil-i osade ja mehhanismide töö laadimise, üksiklaskudega ja valangutega tulistamisel. Automaadi puhastusseadmed.

21 tund: Kontrolltöö teemadel 14 – 18.

22 tund: Automaat Galil-i padrunitalve ja nuga-täagi ehitus. Salve laadimine. Padruni kal. 5.56 mm. ehitus ja ohutusnõuded nendega ümberkäimisel.

23 tund: Piirivalve erivahendid (raketipüstol 26 mm. ja valgustusraketid)

24 – 25 tund: Erinevad laskeasendid (praktiline harjutus: püsti, põlvelt ja lamades), kuivtreening sportrelvadest sihtimine ja vinnast päästmine. Käsklused laskmise alustamiseks ja lõpetamiseks.

26 – 28 tund: Praktiline laskmine õhupüssist ja õhupüstolist. Sihtmärgi kaugus 25 m.

29 – 32 tund: Praktiline laskmine sportpüssist ja püstolist „Margolin“- ist. Sihtmärgi kaugus 50 m. Arvestuslik laskmine. Relvade hooldus.

Laskeasjanduse õppetundide jaotuskava 11. klassile:

1 – 2 tund: Relvadeohutustehnika (kordamine). Relvade, lahingutehnika ja erivahendite kasutamise kord ja tingimused.

3 – 4 tund: Püstol „Makarov“ üldehitus, relvosade nimetused, osaline lahtivõtmine ja kokkupanek ning taktikalised-, tehnilised andmed.

5 tund: Kontrolltöö teemadele 1 – 2.

6 – 8 tund: Praktiline laskmine automaadist AK-74. Sihtmärgi kaugus 100m. Arvestuslik laskmine. Relvade hooldus.

9 – 10 tund: Püstoli „Makarov“ laskmiseks ettevalmistamine, relvaosade nimetused, relva puhastamine. Püstoli padruni kal. 9 mm. ehitus ja ohutusnõuded nendega ümberkäimisel. Salve laadimine.

11 – 12 tund: Automaat AK-4 otstarve, üldehitus, taktikalised-, tehnilised andmed. Automaadi osaline lahtivõtmine ja kokkupanek. Ohutusnõuded automaadi käsitlemisel.

13 – 14 tund: Automaadi AK-4 osade ja mehhanismide töö laadimisel, üksiklaskudega ja valangutega laskmisel. Automaadi ettevalmistamine laskmiseks ja puhastamine.

15 tund: Kontrolltöö teemadel 3 – 4 ja 9 – 10.

16 – 17 tund: Praktiline harjutus automaadi AK-4 lahtivõtmisel ja kokkupanekul, relva põhiosad.

18 tund. Automaadi AK-4 padrunitalve ehitus ja talve laadimine.

19 tund: Kontrolltöö teemadel 9 – 12.

20 – 22 tund: Praktiline laskmine püstolist „Makarov“. Sihtmärgi kaugus 25 m. Relvade hooldus.

Laskeasjanduse õppetundide jaotuskava 12. klassile:

1 tund: Relvade ohutustehnika (kordamine). Relvade, lahingutehnika ja erivahendite kasutamise kord ja tingimused.

2 tund: Mõisted laskeväli, lasketiir, tulepositsioonid. Käsklused laskeharjutuste läbiviimisel.

3 – 4 tund: Käsigranaadid nende otstarve, lahinguomadused ja ehitus. Sütiku ehitus, osade ja mehhanismide töö. Ohutusnõuded granaadi heitmisel.

5 – 7 tund: Praktiline laskmine automaadist AK-74. Sihtmärgi kaugus 100 m. Relvade hooldus.

8 tund: Automaadi AK-74 üldehitus, relvaosade nimetused, osaline lahtivõtmine ja kokkupanek ning taktikalised-, tehnilised andmed (kordamine).

9 tund: Püstol „Makarov“-i üldehitus, relvaosade nimetused, osaline lahtivõtmine ja kokkupanek ning taktikalised-, tehnilised andmed.

10 tund: Automaat AK-4 üldehitus, relvaosade nimetused, osaline lahtivõtmine ja kokkupanek, taktikalised-, tehnilised andmed.

11 tund: Automaat Galil üldehitus, relvaosade nimetused, osaline lahtivõtmine ja kokkupanek, taktikalised-, tehnilised andmed.

12 tund: Kontrolltöö teemadel 1 – 4.

13 – 15 tund: Praktiline laskmine automaadist Galil. Sihtmärgi kaugus 100 m. Relvade hooldus.

16 – 18 tund: Praktiline laskmine püstolist „Makarov“. Sihtmärgi kaugus 25 m. Relvade hooldus.

Piiriteenistuse õpetundide jaotuskava 10.-, 11.- ja 12. klassile

Piiriteenistuse õpetundide jaotuskava 10. klassile on järgmine:

1 - 3 tund: Sissejuhatus piiriteenistuse õppeainesse, tutvustus. Piirivalve lähiajalugu ja piirivalve organisatsiooni tutvustus, iseloomustus.

4 - 6 tund: Tunnikontroll teemadele 2 – 3 piirivalve lähiajalugu. Piirivalveseadus.

7 - 9 tund: Tunnikontroll teemadele 5 – 6 piirivalveseadusest. Riigipiiriseadus.

10 – 12 tund: Tunnikontroll teemadele 8 – 9 riigipiiriseadusest. Piirirežiimi eeskiri.

13 tund: Kontrolltöö teemadele 2 – 12.

Piiriteenistuse õpetundide jaotuskava 11-ndale klassile on järgnev:

1 – 2 tund: Piirivalve toimkonna mõiste, liigid, alluvus. Teenistustoimkondadega piiri valvamise üldised meetodid. Tutvustav videofilm 15 minutit.

3 – 4 tund: Teenistustoimkondadega piiri valvamise üldised meetodid.
Teenistustoimkondade üldised ülesanded ja vastutus.

5 – 6 tund: Kontrolltöö teemadel 1 – 4. Teenistustoimkondadel on keelatud, õigus.
Teenistustoimkondade jagunemine.

7 – 8 tund: Patrulltoimkond, patrulli relvastus, varustus, koosseis.

9 – 10 tund: Kontrolltöö teemadele 5 – 8. Patrulli liikumine, tegutsemine tähelepanekute korral.

11 – 12 tund: Patrulli liikumine, tegutsemine. Patrulltoimkonnal on keelatud, õigus, kohustus.

13 – 14 tund: Kontrolltöö teemadele 9 – 12. Vaatlustoimkond, varitsustoimkond.

15 – 16 tund: Varitsustoimkond, jälitustoimkond, otsingutoimkond.

17 – 18 tund: Kontrolltöö teemadele 13 – 16. Valvetoimkond, varitsustoimkond.

19 – 20 tund: Allüksuse korrapidaja. Kordav materjal. Videomaterjal.

21 tund: Kontrolltöö teemadele 1 – 20.

Piiriteenistuse õppetundide jaotuskava 12-ndale klassile on järgnev.

1 – 3 tund: Sissejuhatus jäljekursuse õppeainesse. Taktikaline jäljekursus. Reeglid jälgede kohta, kohustus, taktikaline teadlikus, kannatlikus, raskestiavastatavus, varjamine.

Jalajälgede identifitseerimine. Korrapärasus, tagurpidi kõnd, raskuse kandmine, naiste jäljed, kiire kõnd, jooks, põgenemine.

4 – 6 tund: Jalajälgede identifitseerimine. Füüsilised puuded, laialipaisatud pinnas, üleskerkimised, muud märgid, liikumine kallakust üles / alla, roheline rohi, lehed, kannatada saanud taimestik, mahatulnud puukoor, kivid, varjuandvad puud, jälgede varjamine, öised märgid, vananemisprotsess (jälje vanus), jäljed päevavalges, taskulambi kasutamine, kokkuvõtt teemast.

7 – 8 tund: Õppus maastikul. Taktikaline jäljekursus ja jalajälgede identifitseerimine praktikas.

9 -10 tund: Kontrolltöö teemadele 1 – 6. Jälje uurimise ettekanne.

11 – 13 tund: Sündmuskoha skeem, praktiline õppus maastikul (jäljeuurimine, sündmuskoha skeem).

Isamaalise õpetuse õppetundide jaotuskava 10., 11. ja 12. klassile

Isamaalise õpetuse õppetundide jaotuskava 10. klassile.

1 – 2 tund: Sissejuhatus isamaalise õpetuse õpetundi. Nõuded referaadi koostamiseks. Referaat Eestimaa ja eestlased ajalootuultes. Dokumentaalfilm „Eesti mees sõdades“

3 – 4 tund: Rühmatöö põhitõed. Rühmatöö teemal „Miks ma kaitsen relvaga oma riiki“ ja „Miks ma ei kaitse relvaga oma riiki“

5 – 6 tund: Isamaalus, tahe, kaitsetahe. Lahingus esinevad erinevad inimese iseloomuomadused. Julgus, oht. Erinevad näitlikud katkendid filmidest.

7 – 8 tund: Lahingus esinevad erinevad inimese iseloomuomadused. Hirm, ärevus, depressioon, stress, lahingustress. Erinevad näitlikud katkendid filmidest.

9 – 10 tund: Eesti vabadussõda 1918 – 1919 a. Erinevad katkendid dokumentaalfilmidest.

11 – 12 tund: Eesti Vabadussõda 1919 – 1920 a. Erinevad katkendid dokumentaalfilmidest.

13 – 14 tund: Eesti Vabariigi sõjavägi 1920 – 1940. Dokumentaalfilm „Eesti Vabariigi sõjavägi“.

15 – 17 tund: Rühmatöö teemal „Miks on vaja riigikaitseõpet? Minu ootused, lootused, asudes õppima Abja Gümnaasiumi riigikaitsekallakuga klassi“. Mängufilmi vaatamine.

- 10-nda klassi õpilased esitavad õppeaasta lõpuks koostatud uurimistöo vabalt valitud militaar (ajaloolisel) teemal, mis hinnatakse õppejõu poolt.
- Õppeperioodi käigus vähemalt kaheksal korral toimub ajaloo huvilistele õpilastele erinev loeng ja mängufilmi vaatamine erinevatel militaar ja isamaalistel teemadel.

Isamaalise õpetuse õppetundide jaotuskava 11. klassile:

1 – 2 tund: II maailmasõja künnisel. Soome „Talvesõda“ dokumentaalfilm.

3 – 4 tund: Sõjad maailmas. „Tsetseenia konflikt“. Dokumentaalfilm „Kindral Samoilovi retk“.

5 – 6 tund: Eest Vabariigi kaitsevägi. Kaitseliit. Dokumentaalfilm.

7 – 8 tund: Rühmatöö teemal: „Mida annab kaitsevägi noorele mehele, naisele“.

Militaarteemalise mängufilmi vaatamine.

- 11-nda klassi õpilased esitavad õppeaasta lõpuks koostatud uurimistöo vabalt valitud militaar (ajaloolisel) teemal, mis hinnatakse õppejõu poolt.
- Õppeperioodi käigus vähemalt kaheksal korral toimub ajaloo huvilistele õpilastele erinev loeng ja mängufilmi vaatamine erinevatel militaar ja isamaalistel teemadel.

Isamaalise õppe õppetundide jaotuskava 12. klassile:

1 – 3 tund: Rühmatöö teemal „Miks on vaja riigikaitse õpet? Minu ootused, lootused, asudes õppima Abja Gümnaasiumi riigikaitsekallakuga klassi. Mida andis mulle riigikaitse klassis läbi viidud õpe“. Rühmatöö tulemused edastatakse kooli juhtkonnale. Mängufilmi vaatamine.

- Õppeperioodi käigus vähemalt kaheksal korral toimub ajaloo huvilistele õpilastele erinev loeng ja mängufilmi vaatamine erinevatel militaar ja isamaalistel teemadel.

Lahinguõppe tundide tunnijaotusplaanid 10.-, 11.- ja 12. klassile.

Lahinguõpp tundide tunnijaotusplaan 10. klassile:

Tundide arv: 30

Kursuse eesmärgid:

- Õpilane omandab hoiakud, teadmised ja praktilised oskused, mis on vajalikud riigi kaitsmiseks.
- Õpilane arendab kodanikule vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, distsipliini, püsivust ja täpsust.
- Õpilane omandab teadmised kaitsejõudude struktuurist ja ülesannetest, selle osade omavahelistest seostest ning kodanikuseotusest riigikaitse struktuuriga.
- Ette valmistada õpilasi eelseisvaks ajateenistuseks kaitsejõududes.

Õpitulemused:

Õpilast arendatakse iga-aastase kursuse eesmärke silmas pidades ja gümnaasiumi lõpetaja peaks:

- teadma ja tundma üksikvõitleja põhitõdesid
- valmistada noori kaitseväeteenistuseks
- omandama ülevaadet kaitseväe, piirivalve ja kaitseliidu struktuuridest ja nende ülesannetest rahu- ja sõjaajal.

Aasta tundide plaan:

TUNDIDE ARV	AEG	TEEMA	KORDAMINE
1	1 õppetund	Tutvumine ja õppeplaani: üksikmehe maskeering	
1	2 õppetund	Varjumise üldised põhimõtted, varjulise teekonna valik	Suuline kontroll
1	3 õppetund	Käemärgid ja relvakandmise viisid	Kontrolltöö
2	4 õppetund	Üksuste struktuurid (jagu, rühm, kompanii)	
2	5 õppetund	Üksikmehe liikumisviisid	Kontrolltöö
2	6 õppetund	Lahingpaari ja jao liikumismoodused	
1	7 õppetund	Tulepositsiooni valik ja selle korrastamine	Suuline kontroll
2	8 õppetund	Kauguste mõõtmine erinevate vahenditega	
1	9 õppetund	Sihtmärkide nimetamine, tulealustusjoone määramine	Kontrolltöö
1	10 õppetund	Käepärane miiniväli	
2	11 õppetund	Jao tegevus sattudes miiniväljale	Suuline kontroll
3	12 õppetund	Ellujäämise peamised põhitõed	Kontrolltöö
2	13 õppetund	Valvepost ja tema ülesanded	
4	14 õppetund	Üksikmehe laskepesa mehitamine	Kontrolltöö
5	15 õppetund	Ettevalmistus kirjalikuks arvestuseks	

Lahinguõppe tundide tunnijaotusplaan 11. klassile:

Tundide arv: 11

Kursuse eesmärgid:

- Õpilane omandab hoiakud, teadmised ja praktilised oskused, mis on vajalikud riigi kaitsmiseks.
- Õpilane arendab kodanikule vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, distsipliini, püsivust ja täpsust.
- Õpilane omandab teadmised kaitsejõudude struktuurist ja ülesannetest, selle osade omavahelistest seostest ning kodanikuseotusest riigikaitse struktuuriga.
- Ette valmistada õpilasi eelseisvaks ajateenistuseks kaitsejõududes.

Õpitulemused:

Õpilast arendatakse iga-aastase kursuse eesmärgi silmas pidades ja gümnaasiumi lõpetaja peaks:

- teadma ja tundma üksikvõitleja põhitõdesid
- valmistada noori kaitseväeteenistuseks
- omandama ülevaadet kaitseväge, piirivalve ja kaitseliidu struktuuridest ja nende ülesannetest rahu- ja sõjaajal.

Aasta tundide plaan:

TUNDIDE ARV	AEG	TEEMA	KORDAMINE
4	1 õppetund	Kaasaegne vaenlane	
2	2 õppetund	Kauguste määramine erinevate vahenditega	
2	3	Sihtmärkide nimetamine, tulejoone	

	õppetund	määramine	
3	1		
	õppetund	Ettevalmistus suuliseksksamiks	
		Suulineksam	

Lahinguõppe tundide tunniarv ja aeg 12. klassile:

Tundide arv: 7

Kursuse eesmärgid:

- Õpilane omandab hoiakud, teadmised ja praktilised oskused, mis on vajalikud riigi kaitsmiseks.
- Õpilane arendab kodanikule vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, distsipliini, püsivust ja täpsust.
- Õpilane omandab teadmised kaitsejõudude struktuurist ja ülesannetest, selle osade omavahelistest seostest ning kodanikuseotusest riigikaitse struktuuriga.
- Ette valmistada õpilasi eelseisvaks ajateenistuseks kaitsejõududes.

Õpitulemused:

Õpilast arendatakse iga-aastase kursuse eesmärgi silmas pidades ja gümnaasiumi

lõpetaja peaks:

- teadma ja tundma üksikvõitleja põhitõdesid
- valmistada noori kaitseväeteenistuseks
- omandama ülevaadet kaitseväge, piirivalve ja kaitsejõudude struktuuridest ja nende ülesannetest rahu- ja sõjaajal.

Aasta tundide plaan:

7	1 õppetund	Ettevalmistus suuliseksksamiks	
		Suuline eksam	

Ankeetküsitluse küsimustik

Ankeetküsitlus

Austatud Abja Gümnaasiumi piirivalve õppesuuna abiturientid. Kuna kirjutan lõputööd Kõrgemas Sõjakoolis teemal "Piirivalve kutsealane eelkoolitus Gümnaasiumites" ning teie olete antud õppesuunda piirivalve erialal õppinud nüüdseks kaks aastat, oleks mul teie vastustest minu küsimustele väga palju abi.

Ette tänades lipnik Himot-Märt Ilus Abja Gümnaasiumi piirivalveklassi vilistlane.

Teie poolt valitud vastuse variandile tõmmake ring ümber. Teie nime ei ole vaja.

1. Millise eesmärgiga asusite õppima Abja Gümnaasiumi piirivalveõppesuunale?

- a) asuda pärast lõpetamist tööle piirivalvesse
- b) asuda pärast lõpetamist tööle mõnda muusse riigikaitsealisesse organisatsiooni
- c) lihtsalt huvi pärast
- d) kuna mujale polnud võimalust õppima asuda
- e) eesmärgiga lõpetada gümnaasium

2. Kui palju te praeguseks hetkeks teate Eest Piirivalvest ja selle organisatsiooni põhi tegevistest?

- a) ei tea üldse
- b) olen kuulnud
- c) tean natukene
- d) tean piisavalt
- e) tean väga hästi

3. Kuidas olete rahul praegusel hetkel toimuva ja kaks eelmist aastat toimunud õppekorraldusega?

- a) üldse ei ole rahul
- b) enamvähem
- c) on piisav õppekorraldus
- d) on hea õppekorraldus
- e) on väga hea õppekorraldus

4. Milline on teie hinnang milliseid aineid peaks olema teie eriala õppekavas rohkem kas:

- a) sõjalisi (relvaõpe, määrustikud jne.)
- b) erialalisi (õigusained, keeleõpe, piirivalvekorraldus jne.)

5. Kas teie arust peaksid riigikaitsealised tunnid olema:

- a) osa erialaväljaõppest
- b) eraldi erialaväljaõppest (st. nende hinded ei mõjuta erialaainete hindesid)
- c)

6. Mis teie teades ootab teid siis, kui olete lõpetanud Abja Gümnaasiumi piirivalveerialal?

- a) midagi ei tea
- b) kergem ajateenistus
- c) pääs kohe peale lõpetamist tööle piirivalvesse
- d) mingeid soodustusi pääsemaks tööle piirivalvesse

7. Kas teie arvates peaks Abja Gümnaasium ja Muraste piirivalvekool tegema koostööd, nii et pärast Abja gümnaasiumi lõpetamist saaksite õppima asuda Muraste piirivalvekooli ning teil teatud ained oleksid mingis staadiumis läbitud.

- a) peaks
- b) ei peaks

Kui teil on siis kirjutage muid märkusi eelneval teemal.